

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 18 Φλεβάρη 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 238

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΙΣ. Η θρασύτης δούλη συνεχεται
 Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ. Άντις γὰ πρόλογος
 ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ. Άνοιχτό γράμμα
 για τὸ γλωσσικὸ ζήτημα (Συνέχεια).
 ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. Η καρδιά της Κούκλας.
 ΝΤΑΛΗΣ. Σύγγραμμα.
 ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ. Ο πολέμος για τὴ γλώσσα στὴν
 Πόλη.
 ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΔΑΣ. Οί ὄρες τῆς ἀγάπης (ἀπόσπασμα.)
 ΠΟΗΜΑΤΑ. Ν Ζαχαρίας
 ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΒΑΡΒΑ-
 ΡΟΠΑΖΑΡΟ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
 ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Άγαπημένε «Νουμά»,

Πάλι οί δασκάλοι μαινούνται, πάλι ταράττουνται, πάλι τὴν κεφαλή τῶν δημοτικιστῶν ἐπὶ πινακί ζητοῦν "Αν σεῖς αὐτοῦ κάτου στὴν Ἀθήνα συχάζετε, ἐμεῖς ἰδῶ πέρα στὴν Πόλη πολεμάμε μὲ τοὺς καθαρευουσανούς, χτυπούμαστε, γλεντάμε, καὶ μοναχά... δὲ συζητάμε. Οἱ φημερίδες βγαίνουνε κάθε μέρα μὲ ἄρθρα, μὲ μελέτες, μὲ φωνές, γιὰ τοὺς ἀπιτροπαίους μαλλιαρούς, ἄρθρα, καὶ μελέτες, ἀναρθρες καὶ ἀμελέτητες γιὰ τὸ ζήτημα, βγαλμένες ἀπὸ τοὺς διάφορους Μαρῖνους τῆς Πόλης. Καὶ ποιά ἡ αἰτία; Ὅχι, μιά, μὰ κάμποσες. Πρῶτο, τὸ θρησκευτικὸ ἄρθρο, πού δημοσίευσέ ἡ «Πρόδο», ἔδω καὶ κάμποσο καιρὸ, πού τὸ ἀνέφερε καὶ ἡ «Νουμά» θαρρῶ, καὶ πού μέσα του εἶχε μιά περικοπή ἀπὸ τὸ μεταφρασμένο Βαγγέλιο τοῦ Παύλου. Ἄρθρο σιρὸ, γραμμένο καλλίστα ἀπὸ Ἀρμυαντζήτη, πού λύσασζε τοὺς ἀντίθετους. Δεύτερο, ἡ ἀνακάλυψη ἀπὸ κάποιον, πὼς αἰεὶ κεντρικωτάτην τῆς πρωτεύουσας κοινότητα διδάσκει διδασκαλὸς ὅστις ἀπροκαλύπτως πλέον αὐτοτιτολοφορεῖται μαλλιαρὸς καὶ ὑπέμαχος ἐκ τῶν θεμελιῶν τοῦ μαλλιαρισμοῦ καὶ εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις προσέρχεται καὶ συζητεῖ. (Ταχυδρόμος 17 Δεκεμβρῆ 1906). Ἀπ' αὐτὸ ἔλαβε ἀφορμὴ ἕνας σπουδαῖος Ἰωάννης Βαρθολομαίου (δηλαδὴ Μπαρμπαγιάννης) καὶ ἔγραψε ἕνα φλογερὸ ἄρθρο ἐναντίον τῶν δασκάλων πού ἀγκυλιόσανε τὴ δημοτικὴ, μὲ τὴν ἐπιγραφή «Ἐκὰς οἱ βίβηλοι!» Ἐκεῖ μέσα λέει πράματα πού ἀπὸ καιρὸ ἔχουνε ξεδιαλυθεῖ, καὶ μόνο γιὰ τοὺς ἀνίδεους καὶ τοὺς ἀμελέτητους μόνον αἰνίγματα. Π. γ. λέει πὼς ἀνεῖαία δημώδης δὲν ὑπάρχει, πὼς ἐμεῖς στρεβλώνουμε τὰς ὠραίας λέξεις, διὰ νὰ δύναται ὁ τυχὸν ἀγράμματος νὰ αὐτοχειροτονῆται ποιητὴς καὶ λόγιος, πὼς ἐμεῖς θέλομε νὰ ὑψώσουμε σὲ φιλολογικὴ γλώσσα τὴν χαριστάτην ὄντως ἀλλὰ πτωχοτάτην δημώ-

την!) πὼς οἱ δημοτικιστῶδες δασκάλοι ἀδιαπράττον ἐγκλημα καὶ δὴ ἐγκλημα ἀποτρόπαιον διὰ τῆς ἀποβλακώσεως τῆς μελλούσης γενεᾶς. (Ἡ καθαρεύουσα, βλέπει, τὰ κάνει ξεφτέρια τὰ παιδιὰ). Καὶ ἄλλα τέτοια γλεντησιμὰ πράματα.

Τελευταῖο, εἶναι ὁ λόγος πού ἔβγαλε στὴ Μεγάλη τοῦ Γένου Σκολῆ, στὴ γιορτὴ τῶν Τριῶν Ἱερρχῶν, ὁ καθηγητὴς κ. Μ. Αἰθηντόπουλος, γιὰ τὸ «Γλωσσικὸν Συνέστημα», πού εἶπε πὼς «δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγκαθιδρυθῆ καὶ νὰ μορφωθῆ τελείως γλώσσα, ἥτις δὲν ἀναποκρίνεται εἰς τὰς αἰσθητικὰς ἀνάγκας. Διὰ τοῦτο ἡ δημοτικὴ ὡς γλώσσα θίγουσα τὰ συναίσθηματὰ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ μάλλον ἐνδεδειγμένη πρὸς ὀριστικὴν κατῆλυσιν κ.τ.λ.» Καὶ γύρω ἀπὸ αὐτὰ ἔβγαλε τὴ θεωρίαν τῆς μέσης ὁδοῦ, καὶ εἶπε νὰ μὴν εἴμαστε φανατικοί, καὶ ὅτι ὁ χρόνος ὅλ' δείξει, καὶ τὰ τέτλια. Αὐτὰ ὅμως δὲν ἔχουνε σημασίαν, μὰ καὶ ἀκούστηκε ἡ ἀλήθεια, ἔπαινας καὶ σὲ λίγη δόση, ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς ἀκρόπολης τοῦ δασκαλισμοῦ. Τὸ περίεργον εἶναι πὼς μ' αὐτὸ τὸ λόγον τοῦ κ. Αἰθηντόπουλου ἐνθουσιάστηκε καὶ ὁ Πατριάρχης, καὶ εἶπε πὼς θάνη καλὸ νὰ τυπωθῆ καὶ νὰ διδασκῆ ἡ μελέτη τοῦ κ. καθηγητῆ. Τὴν ἄλλη μέρα οἱ φημερίδες ἀρχίσανε νὰ ἐπαινοῦνε τὸ λόγον τοῦ Αἰθηντόπουλου, λέγοντας πὼς κατακεραύνωσεν τοὺς δημοτικιστῶδες! Οἱ ἡμῖνοι οἱ φημεριδογράφοι δὲν τὸ ἐλπίζανε, οὔτε τὸ πιστεύανε, πὼς τὸ ἐναντίον εἶνε. Ὅσο πού σιγὰ σιγὰ τὸ νοιώσανε, καὶ μ' ἕνα γράμμα του στὴν «Πρόδο» ὁ δικός μας κ. Ζ. Φωτίλης τοὺς ξεκέντησε λέγοντάς τους πὼς «ὁ Αἰθηντόπουλος φανερὰ φανερὰ καταδίκασεν τὴν καθαρεύουσα καὶ ἀφ' οὗ φτάνει». Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Φωτίλης ἔγραψε ἕνα ἄρθρον εἰς τὴν «Γλώσσα μου» ἀφιερωμένο τοῦ Αἰθηντόπουλου («Πρόδο» 2 τοῦ Φλεβάρη 907), πού μὲ ὅλη τὴν παλληκαριὰ τοῦς τρέθει τὴ μούρη τῶν καθαρευουσάνων, καὶ τοὺς λέει γιὰτὶ αὐτὸς εἶνε δημοτικιστὴς. «Ἡ καθαρεύουσα, τοὺς λέει, εὐθὺς ἐξαρχῆς πολέμησε τὴν Ῥωμιόσῃν μέσα μου, λέξη πρὸς λέξη, φράση πρὸς φράση, ἔνοια τὴν ἔνοια, ἀπὸ τὴ μάνα μου ὡς τ' ἀδέρφια μου, ἀπὸ τὸ σκύλον μου καὶ τὴ γάτα μου, ὡς τὸ χυμὸν μου καὶ τὸ καράδι μου. Πολέμησε τὸ γένος μου καὶ τὸ ἔθνος μου, τὸ ἐγὼ μου καὶ τὸ εἶναι μου. Καὶ ὅλα αὐτὰ, παιδί ἀκόμα τρυφερό καὶ ἐγκολοζύμωτο, παιδί ἀνήξερο καὶ ἀνίδεον, παίρνοντάς με ἡ ἑλεεινὴ ἀπὸ τὴν ἀγκυλιὰ τῆς μάνας μου καὶ λέγοντάς μου πὼς αὐτὴ εἶναι ἡ μήτηρ μου!» Καὶ παρακάτου, λέει, πὼς σὰν εἶνα δημοτικιστὴς ἀδὲν εἶναι πού ἀπόχτησα τὴν ἐθνικότητά μου μὰ πού κατάλαβα τί εἶμαι καὶ τί μπορῶ καὶ ἐγὼ νὰ κάμω. Πού αἰστανθήκα ζωὴ δική μου, ζωὴ Ῥωμαϊκὴ. Μιά δύναμη ἀνάπτυξης πού δὲν εἶχα πρὶν. Μὴ ἔχοντας δική τῆς ζωὴ, δικό τῆς γένος, δικό τῆς ἔχει, ἡ Καθαρεύουσα, μὲ εἶχε κα-

ταντήσει ἕνα ὄντο χιμαιρικόν, οὐδέτερον, ἕνα ζητιάνον τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων. Ἐνα σχολαστικόν, ἕνα ἰδεολόγον, ἕνα ὑποκριτὴ. Τώρα καὶ οἱ σκέψες μου, καὶ οἱ πράξεις μου, μικρὲς μεγάλαι, ὅλας γενήκανε ἴσιαι, καθαρῆς, ἀληθινῆς, πραγματικῆς, ἀρσενικῆς, δικῆς μου. Ἐγὼ εἶνῃκα ἐγὼ».

Τὴν ἴδια μέρα πού δημοσίευσεν αὐτὰ ὁ Φωτίλης στὴν «Πρόδο», δημοσιεύονταν στὴν «Κωνσταντινούπολη» μιά μελέτη μὲ τὴν ὑπογραφή Μ. Λογοθετίδης, καὶ μὲ τὴν ἐπιγραφή «Οἱ ἐκχυδαίσται τῆς γλώσσας». Ἄλλο γλέντι τούτο. Λαθὼν ἀφορμὴν κ.τ.λ. ὁ κ. Λογοθετίδης, λέει πὼς οὐχὶ ἡ τῶν Σκυθῶν μάστιξ, οὐχὶ Γοτθικαὶ χώρες, ὑπὸ τὴν καταστρεπτικὴν ἐπήρειαν τῶν ὁπίων ὑπέκυψαν καὶ οἱ λίθοι καὶ ὁ σίδηρος, ἀλλ' ἡμᾶς (μέγιστον τῶ ὄντι αἰσχος) Ἑλλήνων καθηγητῶν, πειράται ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν, δι' ἄλλης τὴν ὁπίαν ἐάν τις ἤθελεν ὀνομάσει γλώσσαν, βεβαίως ἤθελεν βλασφημῆσαι ἐνώπιον τῆς Θεῆς Προνοίας, ἢ θελεν ἀμαρτήσῃ ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου». Λέει ἀκόμα πὼς ἐμεῖς δὲν εἴμεθα γνήσια τέκνα γιὰτὶ αὐτοὶ προσπαθοῦσι παντὶ σθῆναι τὴν μητέρα τῶν γλωσσῶν νὰ τὴν καταστήσωσι μητριάν, τούτῃσι ποταπήν (!) Καὶ κοντὰ στ' ἄλλα μᾶς ροβερίζει «Πὼς τολμῶσιν οἱ βίβηλοι νὰ δολοφονήσωσι τὴν ἑλληνικὴν γλώσσαν, αὐτὸ τὸ εὐμορφον τοῦ πολιτισμοῦ στοιχεῖον;» Ἐννοεῖται πὼς κάμποσα ἔκουσε καὶ ἀπ' τοὺς ἰδίου τοὺς φημεριδογράφους ὁ Φωτίλης, πού τὸν συμβουλέψανε κιόλας «νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς ὁπίας ἀπεπλανήθη», κάμποσα ἔκουσαν καὶ ἄλλοι δικοὶ μας. Μὰ τί σὲ μέλλει, ἀγαπημένε «Νουμά»; Τὸ ζήτημα εἶναι πὼς ἡ λύσσα τους αὐτῆ, εἶναι μεγάλο σημάδι τῆς δικῆς μας δύναμης. Νοιώθουν πὰ τὸ δρόμον νὰ φεύγει κάτου ἀπὸ τὰ πόδια τους, δὲν μποροῦν νὰ περπατήσωσιν, δὲν μποροῦν νὰ κολουθήσωσιν, μένουνε πίσω πίσω, καὶ νὰ ἡ Πρόληψη γιὰ νὰ σωθῶν. Τὴν ἀδράχουνε ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ τῆς ζητᾶνε βοήθεια. Βρισίαι λοιπὸν στοὺς μαλλιαρούς, στοὺς ἐκχυδαίστας, στοὺς ἐξαμβλωτάς, στοὺς φρενήρεις, μὰ οἱ βρισίαι μένουν βρισίαι, καὶ οἱ ἀκαταβαίνοντες εἰς τὸν χαμαίζηνον ἀγῶνα πληθαίνουν, ἐνῶ σεῖς, ὦ «καθαριστικοί» πού σὰς εἶπε καὶ ὁ Φωτίλης, μένετε μονάχα μὲ τὰ γέρικα μυαλὰ καὶ κουφάρια σας . . .

Στὸ τέλος νὰ καὶ μιά καλὴ εἰδήση. Θὰ βγαίνει δυὸ ἢ τρεῖς φορές τὸ χρόνο στὴν Πόλη μὲ διευθυντὴ τὸν κ. Ἀχ. Γεωργιάδην εἰς τὴν Ζωὴ μας φύλλον φιλολογικόν, καλλιτεχνικόν καὶ ἐπιστημονικόν, μὲ τὴν ἐπιβλέψη τοῦ Φωτιάδου, Πανταζῆ, Φωτίλη, Γιαλούρη κλπ. καὶ μὲ συνεργάτας τοὺς καλύτερους τῆς Πόλης.

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ